

8. Романова М.В. Схема применения модели страховой защиты по ипотечному страхованию при осуществлении социальной защиты населения в обеспечении жильем / М.В. Романова // Страховое дело. – 2009. – № 7. – С. 22–26.

9. Страхование: учебник / под ред. В.В. Шахова, Ю.Т. Ахвледиани. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 511 с.

10. Фомичева Н.В. Страхование прав на недвижимое имущество и сделок с ним / Н.В. Фомичева // Страховое дело. – 2002. – № 5. – С. 7–11.

11. Юрченко А. Титульное страхование: страхование строительно-монтажных рисков очень актуально / А. Юрченко // Финансовые услуги. – 2007. – № 2. – С. 38–40.

УДК 65.012.8

І.Я. Бурда

МОНІТОРИНГ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ: МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ АПРОБАЦІЇ

Розроблено та представлено результати апробації методики моніторингу кадрової безпеки для підприємств видавничо-поліграфічної галузі.

Ключові слова: *кадрова безпека, видавничо-поліграфічна галузь, методика, моніторинг.*

Разработаны и представлены результаты апробации методики мониторинга кадровой безопасности для предприятий издательско-полиграфической отрасли.

Ключевые слова: *кадровая безопасность, издательско-полиграфическая отрасль, методика, мониторинг.*

The approbation results of personnel safety monitoring methods for businesses of publishing and printing industry are developed and presented in the article.

Key words: *personnel safety, publishing and printing industry, methods, monitoring.*

Постановка проблеми. Складні умови функціонування вітчизняних підприємств, які супроводжуються загальноекономічними трансформаційними процесами, швидкою та непрогнозованою зміною зовнішнього середовища, важкими наслідками фінансової кризи 2008 р., зниженням купівельної спроможності населення, зменшенням темпів

розвитку підприємницького середовища тощо, особливо актуалізують проблему створення та забезпечення функціонування системи економічної безпеки кожного суб'єкта підприємницької діяльності. У свою чергу, ефективність функціонування такої системи, значною мірою залежить від достовірності оцінки поточного рівня безпеки, тобто її моніторингу.

Стан дослідження. Питанням забезпечення оцінки економічної безпеки підприємств присвятили свої роботи О. Ареф'єва [1], М. Бендиков [2], І. Бланк [3], З. Живко [4], М. Камлик [5], І. Керницький [4], О. Кириченко [9], Г. Козаченко [6], Л. Лігоненко [7], О. Ляшенко [6], Е. Олейников [8], В. Ортинський [4], В. Пономарьов [6], В. Сідак [9], Т. Сухорукова [10] та ін. Однак, проблемам кадрової безпеки, в т.ч. і моніторингу її рівня, сьогодні приділяється надзвичайно мало уваги, попри те, що саме вона набуває особливої важливості та є однією із умов життєздатності й конкурентоспроможності підприємств.

Метою статті є обґрунтування та апробація методичних засад формування системи моніторингу кадрової безпеки на видавничих та поліграфічних підприємствах.

Виклад основних положень. Нині в науковій літературі приділяється надзвичайно мало уваги розробленню методичного забезпечення функціонування підсистеми кадрової безпеки, що й спонукало автора статті до здійснення теоретико-аналітичного дослідження у цьому напрямку. Один із етапів дослідження полягає у створенні системи моніторингу кадрової безпеки, яка будучи складовою загальної системи економічної безпеки підприємства, повинна враховувати специфіку функціонування підприємств видавничо-поліграфічної галузі (ВПГ) та надавати достовірну інформацію для прийняття адекватних управлінських рішень.

Проведене дослідження дозволило виділити ряд підходів, які використовуються для моніторингу економічної безпеки: індикативний, економіко-математичний, ресурсно-функціональний, прибутково-інвестиційний, економічної дієвості тощо. За результатами здійсненого критичного аналізу було виявлено, що для потреб моніторингу кадрової безпеки найбільшою мірою підходить ресурсно-функціональний підхід.

Підґрунтям такого вибору стало те, що зазначений підхід, на відміну від більшості перелічених, дозволяє отримати узагальнюючий результат у вигляді інтегрального показника, який і характеризує рівень безпеки.

Водночас, необхідно наголосити і на притаманних для ресурсно-функціонального підходу недоліках:

- складність достовірної оцінки усіх функціональних складових економічної безпеки;
- суб'єктивні погляди експертів, які стають на перешкоді здійсненню достовірної оцінки рівня безпеки;
- труднощі достовірної оцінки відвернутої шкоди.

Наведені недоліки були частково усунені у розробленій нами методиці моніторингу кадрової безпеки, зокрема за рахунок концентрації уваги виключно на одній функціональній складовій економічної безпеки – кадровій, ретельному підбору експертів, опрацюванню результатів опитування та врахуванню специфіки функціонування підприємств ВПП.

Окрім цього, з метою отримання достовірних результатів, було виділено п'ять рівнів безпеки, здійснено їх градації в балах (табл.) та сформовано основні групи показників (рис. 1).

Таблиця

Градація рівнів безпеки

Рівень безпеки	Оцінка в балах
Мінімальний	0–0,2
Низький	0,2–0,4
Середній	0,4–0,6
Високий	0,6–0,8
Максимальний	0,8–1,0

За результатами проведеного експертного опитування визначено питому вагу сформованих груп показників (див. рис. 1), а у їх структурі – кожного показника (на рис. 1 цей параметр відсутній). Із урахуванням специфіки функціонування підприємств ВПП, обґрунтовано граничні значення для кожного показника та їх відповідність певному рівню безпеки.

Розроблена методика моніторингу кадрової безпеки апробована на сформованій вибірці підприємств ВПП, до складу якої увійшли одинадцять підприємств, які мають схожі показники господарської діяльності та не менше десяти років активної діяльності на ринку.

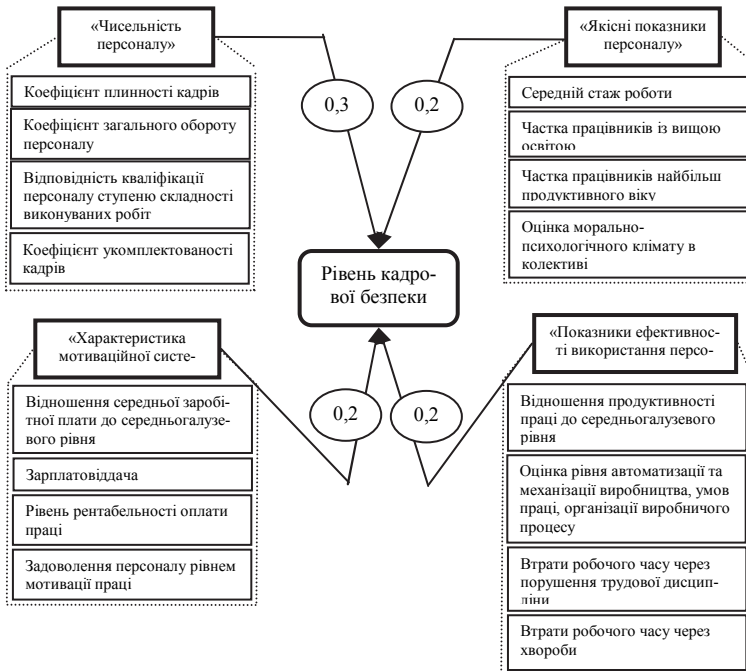

Рис. 1. Методика оцінки рівня кадрової безпеки підприємств ВПП

Згідно з розробленою методикою нами було визначено рівень кадрової безпеки за першою групою «Чисельність персоналу» (рис. 2). Насамперед потрібно зазначити, що максимальний рівень за сукупністю показників за цією групою складає 0,3, а відтак жодне підприємство із сформованої вибірки упродовж 2008–2010 рр. не досягнуло його.

Водночас, відносно позитивно високим був рівень цієї групи в умовах ПрАТ «Високий Замок»: 2008 р. – 0,255; 2009 р. – 0,2671; 2010 р. – 0,2531, що стало наслідком стабільності трудового колективу, укомплектованістю кадрів та високою їх кваліфікацією.

Протилежна ситуація склалася на ПрАТ «Вільна Україна»:

2008 р. – 0,0423;

2009 р. – 0,0435;

2010 р. – 0,0366, що вказує на критично низький рівень кадрової безпеки за цією складовою.

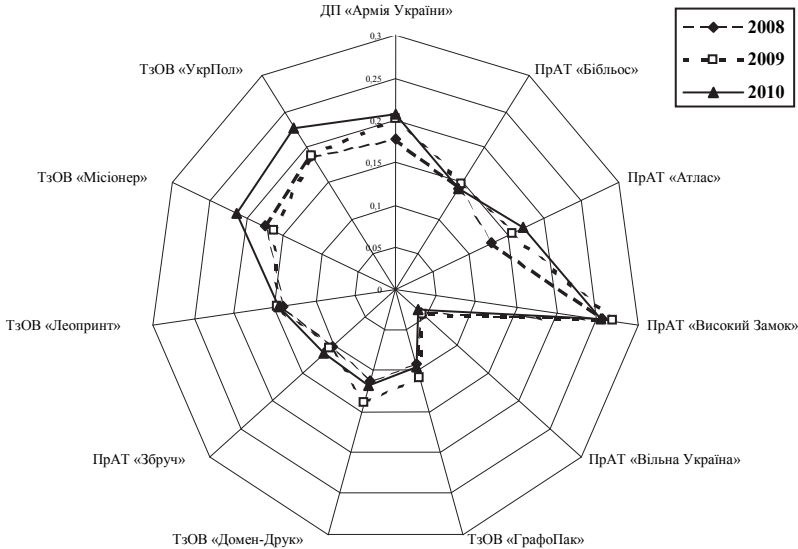

Рис. 2. Динаміка рівня кадрової безпеки за групою «Чисельність персоналу»

Узагальнюючи отримані результати розрахунку за першою групою, доцільно зазначити, що при відносно високому значенні коефіцієнтів укомплектованості кадрів та відповідності їх кваліфікації ступеню складності виконуваних робіт на більшості з досліджуваних підприємств, основною загрозою для кадрової безпеки були критично високі значення показників плинності та загального обороту персоналу.

Результати розрахунку за другою групою показників – «Якісні показники персоналу» – представлено на рис. 3. При максимально можливому рівні цієї групи показників 0,25, фактичне значення з досліджуваної сукупності було на порядок нижчим, але більш однорідним. Відповідно до отриманих результатів складно виділити певне підприємство, яке було б лідером, а відтак і мало перевагу в рівні кадрової безпеки за якісними характеристиками персоналу. Причинами зазначеного, на нашу думку, є недостатній фактичний рівень усіх базових показників.

Так, високий рівень руху робочої сили, який притаманний для поліграфії в загальному, спричиняє зниження середнього стажу роботи та частки працівників найпродуктивнішого віку.

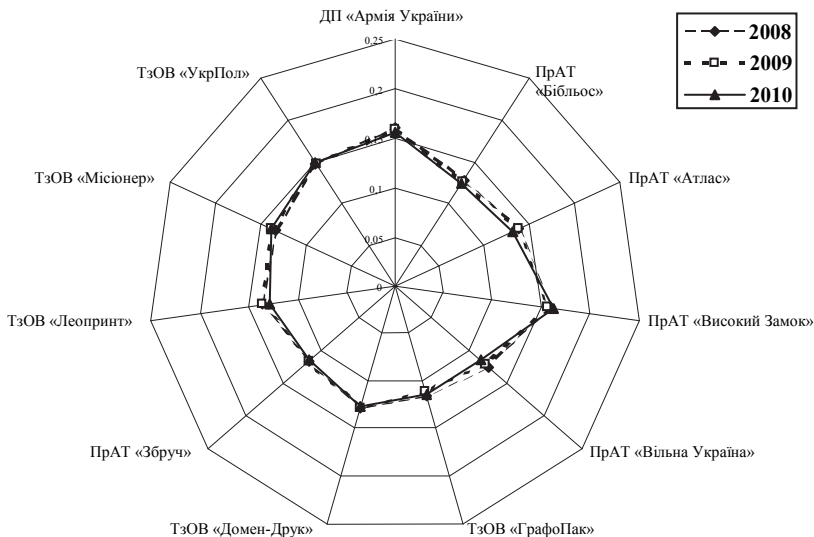

Рис. 3. Динаміка рівня кадрової безпеки за групою «Якісні показники персоналу»

У відповідності із зазначеним, для збільшення загального рівня кадрової безпеки, доцільно приділити увагу розробленню заходів щодо нейтралізації визначених загроз.

На відміну від результатів розрахунку за попередньою групою, група «Характеристика мотиваційної системи» (рис. 4), в загальному, характеризувалася суттєвою відмінністю між підприємствами та інтенсивною динамікою.

Найвищий рівень упродовж усього досліджуваного періоду був зафіксований у ТзОВ «Леопринт» та ПрАТ «Високий Замок».

Найнижчий рівень був притаманний для значної кількості із обраних підприємств, зокрема у 2010 р. для ПрАТ «Вільна Україна», ПрАТ «Збруч», ПрАТ «Атлас», ТзОВ «Місіонер».

Основними загрозами для кадрової безпеки за цим елементом, на нашу точку зору, були: недостатньо високий рівень заробітної плати та неефективне використання коштів на оплату праці, що вказує на незадовільний рівень кадрового менеджменту.

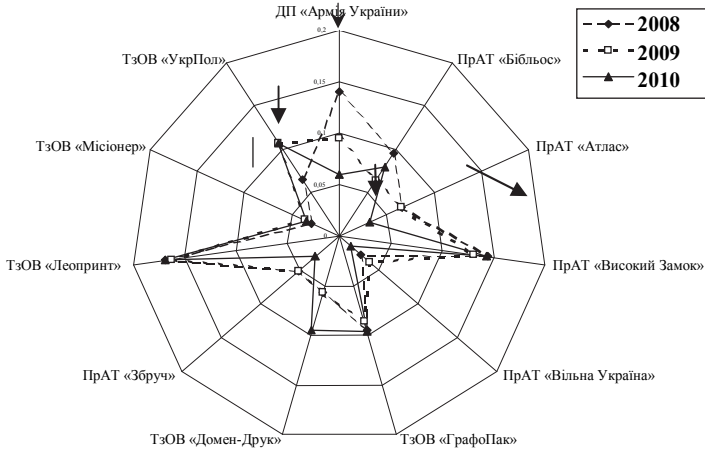

Рис. 4. Динаміка рівня кадрової безпеки за групою «Характеристика мотиваційної системи»

Результати розрахунку за останньою групою показників – «Показники ефективності використання персоналу» – представлені на рис. 5.

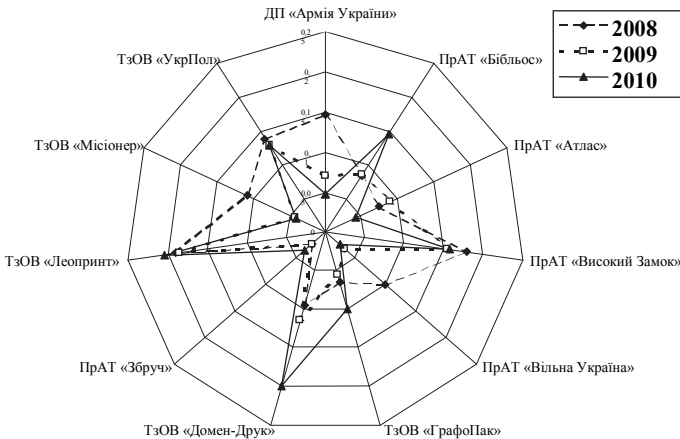

Рис. 5. Динаміка рівня кадрової безпеки за групою «Показники ефективності використання персоналу»

За рівнем ефективності використання персоналу були визначені лідери, множина показників за четвертою групою у яких була найвищою, зокрема у 2010 р. такими були ТзОВ «Леопронт», ТзОВ «Домен-Друк» та ПрАТ «Високий Замок». Критично низьким був рівень у цьому ж періоді у ДП «Армія України», ПрАТ «Атлас», ПрАТ «Вільна Україна», ПрАТ «Збруч», ТзОВ «Місіонер». Проведене аналітичне дослідження дозволило виявити ряд загроз для кадрової безпеки підприємств ВПП, зокрема щодо втрат робочого часу та незадовільного рівня організації виробництва.

Узагальненням здійсненого моніторингу кадрової безпеки сформованої вибірки підприємств ВПП стало визначення загального рівня безпеки у цій функціональній сфері економічної безпеки (рис. 6).

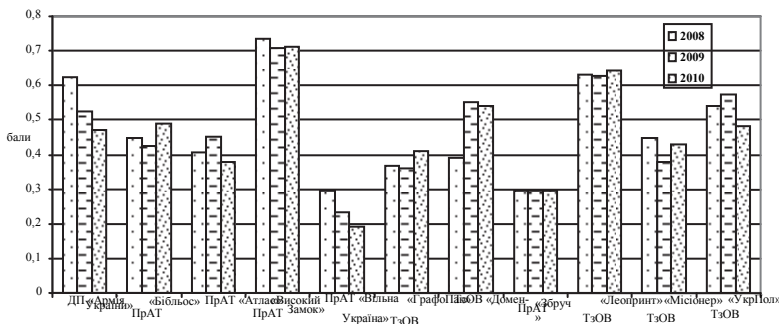

Рис. 6. Результати моніторингу кадрової безпеки

Отримані результати дозволили зробити висновок, що «високий» рівень кадрової безпеки упродовж досліджуваного періоду часу був характерний для ПрАТ «ВД «Високий Замок» та ТзОВ «Леопронт», а «низький» – для ПрАТ «ТВПК «Збруч» та ПрАТ «Видавництво «Високий Замок» (у 2010 р. – «мінімальний»).

Визначений загальний рівень безпеки, результати моніторингу за виділеними групами та в розрізі окремих показників є цінною входною інформацією для ідентифікації внутрішніх загроз та розробленні адекватних управлінських рішень з метою забезпечення високого рівня кадрової безпеки на підприємствах ВПП.

Висновки. Розроблені методичні засади моніторингу кадрової безпеки покликані частково вирішити складну та водночас і важливу проблему забезпечення належного рівня економічної безпеки підпри-

емств ВПГ, зокрема в частині отримання достовірної інформації щодо можливих загроз для найважливіших в умовах видавничих та поліграфічних структур ресурсів – трудових.

1. Ареф'єва О.В. Реструктуризація системи управління фінансовими ресурсами підприємства / О.В. Ареф'єва // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 11–12. – С. 17–26.

2. Бендиков М. Экономическая безопасность наукоемких производств / М. Бендиков, Е. Хрусталева // Вопросы экономики. – 1999. – № 9. – С. 9–11.

3. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия: учебник / И.А. Бланк. – К.: Ольга; Ника-Центр, 2004. – 720 с.

4. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник / [В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін.]. – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.

5. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посібник / М.І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 430 с.

6. Козаченко А.В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А.В. Козаченко, В.П. Пономарев, А.Н. Ляшенко. – К.: Либра, 2003. – 279 с.

7. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підручник / Л.О. Лігоненко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 824 с.

8. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.А. Олейникова. – М.: Бизнес-ИНТЕЛ-Синтез, 1997. – 278 с.

9. Сідак В.С. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання: монографія / В.С. Сідак, О.А. Кириченко. – К.: УЕП Крок, 2008. – 403 с.

10. Сухорукова Т. Индикаторы ресурсной безопасности предприятия / Т. Сухорукова // Бизнес-Информ. – 1998. – № 6. – С. 44–47.

УДК [658.87:339.061.5]+[65.012.8:33]

**В.І. Ящук,
О.Р. Святюк**

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РОЗДРІБНИХ ПІДПРИЄМСТВ КОРПОРАТИВНИХ МЕРЕЖ

Обґрунтовується необхідність забезпечення належного рівня економічної безпеки роздрібних підприємств корпоративних мереж. Визначено принципи формування та розроблено структуру механізму забезпечення економічної безпеки підприємств корпоративних мереж в Україні в сучасних умовах.

Ключові слова: економічна безпека, роздрібні підприємства корпоративних мереж, механізм забезпечення економічної безпеки.